

ретінде де, тауарлық тікелей айдау бензинінде де қолданылмайды. Бұдан басқа, бензиннің октандық сандарын жоғарылатуға бағытталған мұнай өңдеу процесстерінде және шикізат ретінде қолдануға арналған иісті көмірсутектер өндірісінде жіңішке бензинді фракциялар қолданылады. Осы шартпен бензинді фракция арқылы сұйылған газдар айдалғанда және сәйкес келетін тіректер саны кезінде 2-5 жіңішке фракцияларда айдау жүргізілгенде бұл процесстің мұнай өңдеуінің технологиялық сұлбасына қосылуы болады. Мұнайдың біріншілік өңдеуінің өнімдері өңдеуге түсетін салқын шикізатқа жылуын бергендегі жылуалмасуларда салқындайды, осыған орай сулық және ауалық суытқыштарда технологиялық отындардың үнемделуі орын алады және өндірістен шығарылады. Жылу алмасудың аналогты сұлбасы басқа да МӨЗ қондырғыларында қолданылады. Біріншілік өңдеудің заманауи қондырғылары көбінесе комбинациланған болып келеді және әр түрлі конфигурациядағы жоғарыда көрсетілген процесстермен қамтылған. Осындай қондырғылардың қуаты жылына 3 тен 6 млн. тоннаға дейін өңделмеген мұнайды құрайды. Зауыттарда қондырғылардың біреуі жөндеуге кеткен кезде зауыттың толық тоқтауын болдырмас үшін өңдеудің біріншілігі бірнеше қондырғыларымен жабдықталады.

ӘДЕБИЕТТЕР

- [1] Гермаш В. М., Малышев Ю. М. Технический прогресс и повышение эффективности нефтеперерабатывающего производства. – Уфа: Башкирское книжное издательство, 1980.
- [2] Кабалов А. Г., Сайфуллин Н.Р., Нигматулин Р. Г., Малышев Ю. М., Докучаев Е. С., Зимин А. Ф., Гермаш В. М. Экономическая оценка в управлении качеством на нефтеперерабатывающем предприятии.- Уфа,1994.

Досумбаева Қ.Т., Нурсейтова А.К., Нурмуханова А.З.

Анализ процесса переработки нефтепродуктов

Аннотация: В данной статье рассмотрен процесс переработки нефти и изложены процессы первичной переработки нефти, атмосферной перегонки и вакуумная перегонка.

Ключевые слова: переработка, процесс, вакуумная прогонка, атмосферная прогонка.

Dosumbayeva K.T., Nurseitova A. K., Nurmukhanova A.Z.

Process analysis for petroleum refining

Summary. This article describes the process of refining and describes the processes of primary oil refining, atmospheric distillation and vacuum distillation.

Key words: oil, refining, process, vacuum distillation, atmospheric distillation.

УДК:006.015.5

Ө. Мухаметкаримова, Ж. Қуанышбай, Э. М. Зильбухарова, А. З. Нұрмұханова

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы

ӨНІМ САПАСЫН БАҚЫЛАУ

Түйіндемe. Бұл мақалада өнім сапасын бақылау мен ең маңызды экономикалық фактор бәсекеге жарамдылық туралы айтылған.

Түйінді сөздер: өнім сапасын бақылау, өнім сапасының көрсеткіші, бәсекеге жарамдылықтың экономикалық факторы, органолептикалық әдіс, сұрып, сапа санаты, өнім сапасының деңгейі.

Өндіріс тиімділігінің өсуін, сапа және өнімнің бәсекеге қабілеттілігін көп күш жұмсаған жағдайда арттыруға болады, сонымен қатар өлшемдердің бірдей болуы мен шаруашылық кешенінің метрологиялық қамтамас еткен жағдайда.

Ғылыми-техникалық ілгерілеу өнеркәсіптік өнімге қояр талаптары жоғары, оның ішінде өнімнің келесі қасиеттеріне:

-Функционалдық мүмкіншіліктердің кеңдігі;

-Сенімділік;

-Бірегейлендіру, агрегаттау деңгейі, заманауи элементтік база мен есептеу техникаларын қолдану;

-Микропроцессорлік техниканы қолдану арқылы өнім атқаратын функцияларды автоматтау деңгейі;

-ЭЕМ мен түйіндесу мүмкіндігі;

-Жұмыс істеу кезіндегі ыңғайлылық пен үнемділік.

Өзекті міндеттердің бірі ішкі нарық пен дүниежүзілік нарықта бәсекеге қабілетті өнеркәсіптік бұйым жасап шығаруы. Отандық өнімдердің бәсекеге қабілеттілігін арттыру бір қатар техникалық, экономикалық және ұйымдастыру сұрақтардың шешілуін талап етеді.

Өнім-белгілі бір жерде, белгілі уақыт ішінде жасап шығарылған, адамдардың қолдану арқылы материалдық немесе рухани қажеттіліктерін қанағаттандыруға арналған еңбек зейнеті.

МЕСТ 15895-77-ге сәйкес, өнеркәсіптік өнім бұйымдар мен өнімдерге бөлінеді. Бұйым-өнеркәсіптік өнім, оның саны дискреттік шамамен алғанда дана немесе түрлермен есептелінеді. Өнеркәсіптік даналы түрде шығарылмайтын өнімдер, және даналы ауыл шаруашылығы өнімдері - «Өнім» болып саналады. Сонда, металл шарлары-бұйым, ал қарбыз - өнім; электр қуаты генераторы-бұйым, ал ол түрлендіретін электр қуаты- өнім [1].

Кез келген өнімнің өзіне тән жасалу, пайдалану немесе тұтыну кезінде байқалатын ерекшеліктері мен қасиеттері болады. Өнімнің белгілі бір талаптарға жарамдылығын анықтайтын қасиеттерінің жинағы өнімнің сапасы деп аталады.

Өнім сапасын көрсеткіші-оны құру немесе тұтыну жағдайында қатысты қаралуда өнімнің бір немесе бірнеше қасиеттерінің сандық сипаттамасы болып табылады.

Экономикалық бәсекеге қабілеттілігін маңызды факторлары-сенімділік және өндірістің отандық және әлемдік нарықтағы құны, қызмет көрсету жүйесі, мақсатты және тиімді жарнамалық және коммерциялық зерттеулер.

Өнімдердің сапасы көрсеткіштер төмендегідей бөлінеді:

-дара, бір қасиетті сипаттайтын;

-кешенді», бірнеше қасиеттерді сипаттайтын;

-анықтаушы, оның сапасын бағалау арқылы қабылдайтын;

-интегралды, экономикалық пайдалануды сипаттайтын.

Тәжірибеде өнімнің сапасы параметрлерін анықтау үшін қолданылады:

-өлшеу әдісі, өлшеу құралдарын пайдалану нәтижесінде негізделген;

-есептеу әдісі, теория және тәжірибеге негізделген;

-органилептикалық, адам ағасының қабылдауына негізделген;

-эксперттік;

-социалды, тұтынушылардың пікіріне негізделген.

Өнімнің нақты сапасының көрсеткіші өнімнің сорты мен сапа санаты болып табылады.

Өнімнің сапасы-белгілі бір әлеуметтік және жеке қажеттіліктерін қанағаттандыру қабілетіне әкелуі пайдалы өнімдер шарасы, оның ішінде қасиеттерін тіркесімі.

Сапа категориясы - өнімнің сапасын көрсетеді ең көп таралған ерекшеліктері.

Сорт-белгілі бір сапалы сипаттамалары бар тауарлар сұрыптау, дайын тауарлар мен шикізат.

Өнімнің сапасын тексеру үшін оның деңгейін, сынау және сертификаттаудан өткізу керек.

Өнім сапасын деңгейі-өнім сапасын салыстырмалы сипаттамалары, көрсеткіштері тиісті жиынтығымен жиынтық сапа көрсеткіштерінің салыстыруына негізделген.

Өнімнің сапасын, осы көрсеткіштердің құндылықтарды айқындау және базалық олардың салыстыру көрсеткіштерін ауқымын таңдау, соның ішінде мәмілелер жиынтығы, түсіну үшін сапалы деңгейін бағалау үстінде.

Сапа деңгейі төмендегі қадамдар арқылы бағаланады:

-Сапалық көрсеткіштер және оның қажеттілігі мен маңызы негіздеу ауқымын таңдау;

-сапа көрсеткіштерін мәндерін анықтау үшін зерттеу әдістерін таңдау немесе әзірлеу;

-сапасының негізгі құндылықтарды таңдау;

-физикалық сапа көрсеткіштерінің мәндерін салыстыру;

-салыстырмалы анализ, оның ең таңдаулы шешімі;

-басқару шешімдерін қабылдау үшін ұсынымдар негіздеу.

Сапа деңгейін бағалау үшін келесі әдістерге бөлінеді:

-дифференциалды, бір ғана сапа көрсеткішін қолданатын;

- кешенді, жан-жақты сапа көрсеткіштері;
- аралас, бір кешенді және сапалы көрсеткіштерін пайдалана отырып;
- статистикалық, математикалық статистика әдістерін пайдалана отырып.

Ақау - техникалық құжаттама және нормативтік талаптарға баяндалған нормативті және техникалық құжаттаманы белгіленген өндіріс келмеуі. Өнім бір ақауы бар болса, онда ол сапа көрсеткіштерінің кем дегенде бір техникалық құжаттамада белгіленген шектерге шеңберінен шықты дегенді білдіреді.

Ақаулы өнімдер біркелкі болмауынан, құрылымының бірқалыпты болмауынан, өлшемінен ауытқуы, бастапқы физика-механикалық сиппатамалардың ауытқуынан болуы мүмкін.

Ақаулардың деңгейіне қарамастан үш түрге (МЕСТ 15467-79) бөлінеді [2]:

- жоғары, рұқсат мүмкін болмаса немесе үшін пайдаланылатын өнімдерін ақау бар кезде;
- орташа, өнімнің пайдалану туралы және оның беріктігі айтарлықтай әсері бар;
- төмен, оның мақсаты бойынша өнімнің беріктігіне әсері болмайды.

Ақау түрі өнімнің тиімділігі мен қауіпсіздігі туралы әсері оның дәрежесімен сипатталады. Әлбетте, ақаулардың бірдей түрі мен мөлшерін яғни, өндіріс жұмыс жағдайлары мен режимдеріне байланысты. Соңғы сынды атап өткен жөн, ал кейде ірі ақаулар жасайды. Бұл көптеген салаларда екі санатқа бөлінеді жарамды және жарамсыз.

Ақауларды болуына байланысты тұтынушыға берілетін өнімдер сапасыз болса, қолайсыз болып табылады. Сапасыз ақау екіге бөлінеді: жөндеуге болатын және болмайтын. Түзелмейтін ақау әрқашан осының себебі болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

[1] Латышенко К.П., Володин В.М., Умбетов У. Автоматизация измерений, испытаний и контроля:- Шымкент: МГУИЭ, ЮКГУ 2006.-300 с.

[2] ГОСТ 15467-79. Управление качеством продукции. Основные понятия термины и определения.

Мухаметкаримова Ө., Қуанышбай Ж., Зулбухарова Э.М., Нурмуханова А.З.

Контроль качества продукции

Аннотация: В данной статье рассматривается показатель качества продукции и важнейший экономический фактор конкурентоспособность.

Ключевые слова: контроль качества продукции, показатель качества продукции, экономический фактор конкурентоспособности, органолептический метод, сорт, категория качества, уровень качества продукции.

Muhametkarimova O., Kuanysbay J., Zulbuharova E.M., Nurmuhanova A.Z.

Quality control

Summary. This article discusses the measure of product quality and an important economic factor of competitiveness.

Key words: quality control, product quality indicators, the economic factor of competitiveness, organoleptic method, variety, quality category, the level of product quality.

УДК 624.131.543

Ж. Б. Байнатов, К. Р. Тулебаев, И. А. Базанова

Казахский национальный исследовательский технический университет имени К. И. Сатпаева
Алматы, Республика Казахстан

ЖЕЛЕЗОБЕТОННЫЕ СНЕГОЗАЩИТНЫЕ ОГРАЖДЕНИЯ

Аннотация. Дан анализ работы железобетонных снегозащитных ограждений сквозного типа. Отмечены недостатки эксплуатируемых заборов. Предлагается новая конструкция ограждения, которая монтируется в любых природных и инженерно геологических условиях т.к. процесс анкеровки элементов к местности осуществляется за счет зигзагообразного расположения панелей в плане стыковки пазами торцевых ребер панелей. Предлагается методика расчета одного отсека на горизонтальные нагрузки. Расчет выполняется в матричной форме.